



Vammaisten henkilöiden työtoiminnasta maksettavan työosuusrahan yhtenäistäminen Kanta-Hämeen hyvinvointialueella

Palveluiden säädösperusta ja taustaa

Hyvinvointialueen järjestämisvastuulla on tarjota palvelutarvetta vastaavasti vammaisille henkilöille työllistymistä tukevaa toimintaa, työtoimintaa sekä päivätoimintaa. Kyseiset palvelut muodostavat kokonaisuuden, jonka tarkoituksena on edistää sosiaalihuollon keinoin vammaisen henkilön osallisuutta ja mahdollisuuksia työllistyä. Työllistymistä tukevaa toimintaa, työtoimintaa ja päivätoimintaa järjestetään työkäisille henkilöille. Kanta-Hämeen hyvinvointialue toteuttaa palvelut omana toimintana, ostopalveluna ja vähäisessä määrin palvelusetelillä.

Työtoimintaa järjestetään tavanomaisesti toimintakeskuksissa tai työpaikoilla ns. avotyötoimintana. Työtoimintaa voidaan toteuttaa asiakkaiden tarpeet huomioiden a) ryhmämuotoisesti ohjattuna toimintana toimintakeskuksessa, b) ryhmämuotoisesti ohjaajan kanssa toimintakeskuksen ulkopuolella yrityksissä, kuntien tai muiden julkisorganisaatioiden eri työtehtävissä tai c) yksilömuotoisena työtoimintana työtoimintakeskuksen ulkopuolella. Toimintakeskuksen ulkopuolella tapahtuvaa ryhmämuotoista työtoimintaa on tällä hetkellä jo jonkin verran ja sen käyttöä on tarkoitus laajentaa.

Työtoimintayksikössä työtoimintapäivä sisältää työtehtävien lisäksi asiakkaan kokonaisvaltaista hyvinvointia tukevaa toimintaa, kuten liikuntaa, kulttuuria, osallisuuden vahvistamista sekä terveyden edistämistä. Työtoimintapäiviä on asiakkaan tarpeen mukaisesti yhdestä viiteen (1–5) päivään viikossa. Työtoimintapäivien pituudet vaihtelevat tavanomaisesti kolmen ja kuuden (3–6) tunnin välillä.

Vuoden 2025 aikana työllistymistä tukevaa toimintaa ja työtoimintaa sai yhteensä 242 asiakasta. Heistä 193 sai palvelun vammaispalvelujen ja 49 työkäisten palvelujen päätöksellä. Päivätoimintaa sai 266 vammaispalvelujen asiakasta. Päivätoimintaa järjestetään erillisissä päivätoimintayksiköissä tai toimintakeskusten yhteydessä omana toimintanaan.

Työllistymistä tukeva toiminta

Vammaisten henkilöiden työllistymistä tukevaa toimintaa järjestään ensisijaisesti vanhan sosiaalihuoltolain 27 d §:n perusteella. Vammaisten henkilöiden työllistymistä tukevalla toiminnalla tarkoitetaan erityisien työhön sijoittumista edistävien kuntoutus- ja muiden tukitoimien järjestämistä.

Vammaisten henkilöiden työllistymistä tukevaa toimintaa järjestetään henkilöille, joilla vamman tai sairauden tai muun vastaavan syyn johdosta on pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoritua tavanomaisista elämän toiminnoista, ja jotka tarvitsevat työhallinnon palvelujen ja toimenpiteiden lisäksi vanhan sosiaalihuoltolain 27 d 1 momentissa tarkoitettuja tukitoimia työllistyäkseen avoimille työmarkkinoille.

Työtoiminta

Vammaisten henkilöiden työtoimintaa järjestään ensisijaisesti vanhan sosiaalihuoltolain (710/1982) 27 e §:n perusteella. Sosiaalihuoltolain mukaisella työtoiminnalla tarkoitetaan toimintakykyä ylläpitävää ja sitä edistävää toimintaa. Työtoimintaa järjestetään työkyvyttömille henkilöille, joilla vammaisuudesta johtuen ei ole edellytyksiä osallistua vanhan sosiaalihuoltolain 27 d §:ssä tarkoitettuun työhön ja joiden toimeentulo perustuu pääosin sairauden tai työkyvyttömyyden perusteella myönnettäviin etuuksiin.

Kehitysvammaisten henkilöiden työtoiminta

Vammaispalvelulain 27 §:ssä säädetään kehitysvammaisten henkilöiden työtoiminnasta. Kehitysvammaisella henkilöllä on oikeus vammaispalvelulain 27 §:n työtoimintaan, jos sosiaalihuoltolain mukainen työtoiminta tai työllistymistä tukeva toiminta ei vastaa hänen yksilöllisiin tarpeisiinsa. Työtoiminnan tarkoitus on tukea kehitysvammaisen henkilön toiminta- ja työkykyä sekä edistää hänen pääsyään työelämään. Työtoiminnalla tuetaan henkilön omia vahvuuksia työelämään osallistumisessa.

Vammaispalvelulain 27 §:ää sovelletaan vain kehitysvammalain (519/1977) 1 §:n 1 momentissa tarkoitettuun henkilöön, jonka kehitys tai henkinen toiminta on estynyt tai häiriintynyt synnynnäisen tai kehitysiässä saadun sairauden tai vamman vuoksi.

Työosuusraha työtoiminnassa

Vanhan sosiaalihuoltolain (710/1982) mukaisesta työtoiminnasta tai vammaispalvelulain mukaisesta kehitysvammaisten henkilöiden työtoiminnasta ei makseta palkkaa, koska kyseessä on sosiaalipalvelu, ei työsuhde. Työtoimintaan osallistuvalla voidaan kuitenkin maksaa niin sanottua työosuusrahaa. Työosuusrahan tarkoituksena on tukea ja kannustaa työtoiminnassa käymistä ja polkua kohti työelämään ja viime kädessä palkkasuhteista työtä. Työosuusrahan maksaminen ei perustu lakiin, joten on hyvinvointialueen päätettävissä, maksetaanko työosuusrahaa vai, ja jos maksetaan, millä perusteella ja miten paljon. Verovapaan työosuusrahan yläraja on 12 euroa päivässä. Työosuusrahan saajan pääasiallinen toimeentulo koostuu työkyvyttömyyseläkkeestä.

Kanta-Hämeen hyvinvointialueella työosuusrahan maksamisen perusteet ja euromäärät vaihtelevat merkittävästi aiempien organisaatioiden käytäntöjen mukaan. Työosuusrahan suuruus vaihtelee tällä hetkellä 2,50 eurosta 12 euroon toimintapäivää kohden riippuen toimintayksiköstä. Maksamisperusteet eivät ole yhdenmukaiset. Työosuusrahan määräytymisen yhtenäistäminen on tarpeen ensisijaisesti asiakkaiden yhdenvertaisen kohtelun vuoksi. Lisäksi yhtenäiset toimintatavat selkiyttävät ja sujuvoittavat ammattilaisten työtä. Työosuusrahan tasoa määriteltäessä tulee huomioida myös kustannusvaikutukset hyvinvointialueen talouteen.

Alla olevassa taulukossa on kuvattu hyvinvointialueen omien toimintayksiköiden työtoiminnan asiakasmäärät vuonna 2025 sekä työosuusrahan nykyiset määrät ja kustannukset seudullisesti.

Alue	Asiakasmäärä 2025	Työosuusrahan määrä	Vuosikustannusarvio
Forssa	työtoiminta 33, avotyö 10	4,90–12 €	n. 45 000 €
Janakkala	avotyö 36	12 €	n. 44 000 €
Riihimäki	työtoiminta 74, avotyö 82	2,50–12 €	n. 85 000 €
Yhteensä	235 asiakasta		174 000 €

Työosuusrahojen yhdenmukaistaminen koskee tässä vaiheessa vain yllä mainittuja hyvinvointialueen omien toimintayksiköiden asiakkaita. Hämeenlinnan seudulla työtoimintapalvelut on järjestetty muiden toimijoiden tuottamana. Näiden palveluntuottajien työosuusrahojen yhdenmukaistaminen tapahtuu myöhemmin toteutettavien hankintojen yhteydessä.

Esitys työtoiminnan työosuusrahan määristä 1.8.2026 lähtien

Työosuusrahan oikeuttavaksi työtoiminnan määräksi esitetään vähintään kolmea (3) tuntia päivässä. Toimintakeskuksessa työosuusrahaa maksettaisiin vain alihankintaa sisältävistä tai yksikön ylläpitoon liittyvistä työtehtäväkokonaisuuksista (esim. siivous- tai pihanhoitotehtävät).

Työosuusrahaa maksetaan niille asiakkaille, joille on tehty palvelupäätös joko sosiaalihuoltolain mukaisesta työtoiminnasta tai vammaispalvelulain mukaisesta kehitysvammaisten työtoiminnasta. Työosuusrahaa maksetaan vain läsnäolopäiviltä. Loma-, sairaus- tai muilta poissaolopäiviltä työosuusrahaa ei makseta.

Työosuusrahan määrät ehdotetaan yhdenmukaistettaviksi hyvinvointialueen omissa toimintayksiköissä 1.8.2026 alkaen seuraavasti:

- Toimintakeskuksen ulkopuolella toteutuvan työtoiminnan (avotyötoiminta) työosuusrahan suuruudeksi esitetään 9 euroa/toimintapäivä
- Toimintakeskuksen ulkopuolella toteutuvan ryhmämuotoisen työtoiminnan työosuusrahan suuruudeksi esitetään 5 euroa/toimintapäivä
- Toimintakeskuksessa tapahtuvan työtoiminnan työosuusrahan suuruudeksi esitetään 3 euroa/toimintapäivä

Työosuusrahan perusteiden muuttaminen edellä kuvatusti vaikuttaisi pääosin laskevasti asiakkaiden työosuusrahan suuruuteen. Joillakin asiakkailta työosuusrahan määrä pysyisi samana. Kustannusvaikutukset hyvinvointialueen talouteen olisi laskennallisesti enintään - 50 000 euroa vuodessa.

Muutoksella varmistetaan asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu sekä edistetään osallistumista työelämään toimintakeskuksen ulkopuolisilla työpaikoilla työsuhteiseen työhön pääsyä. Tavoitetta edistetään lisäksi panostamalla erityisesti toimintakeskuksen ulkopuolella tapahtuvan ryhmämuotoisen työtoiminnan kehittämiseen ja lisäämiseen sekä työhönvalmentajan yksilölliseen tukeen polulla kohti työelämää ja työsuhteista

työtä. Talouden näkökulmasta muutoksella varmistetaan myös työosuusrahan maksamisen jatkuvuus.

Asiakkaita ja heidän läheisiään tiedotetaan asiasta heti kun asiasta on tehty päätös ja hyvissä ajoin ennen päätöksen voimaantuloa.

